

หลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางผังเมืองและสภาพแวดล้อม
(หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2557)

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้
วิทยาเขต/คณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อหลักสูตร

(ภาษาไทย) : หลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางผังเมืองและสภาพแวดล้อม
(ภาษาอังกฤษ) : Master of Urban and Regional Planning
Program in Environmental and Urban Planning

2. ชื่อปริญญาและสาขาวิชา

ชื่อเต็ม (ภาษาไทย) : การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต
(การวางผังเมืองและสภาพแวดล้อม)
ชื่อย่อ (ภาษาไทย) : ผ.ม. (การวางผังเมืองและสภาพแวดล้อม)
ชื่อเต็ม (ภาษาอังกฤษ): Master of Urban and Regional Planning
(Environmental and Urban Planning)
ชื่อย่อ (ภาษาอังกฤษ) : M.U.R.P. (Environmental and Urban Planning)

3. วิชาเอก

การวางผังเมืองและสภาพแวดล้อม

4. จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร

แผน ก แบบ ก1 36 หน่วยกิต
แผน ก แบบ ก2 36 หน่วยกิต

5. รูปแบบของหลักสูตร

5.1 รูปแบบ

หลักสูตรปริญญาโท 2 ปี

5.2 ภาษาที่ใช้

หลักสูตรจัดการศึกษาเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

5.3 การรับเข้าศึกษา

รับนักศึกษาทั้งนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติ

5.4 ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยอื่น

หลักสูตรเฉพาะของมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนโดยตรง

5.5 การให้ปริญญากับผู้สำเร็จการศึกษา

ให้ปริญญาเพียงสาขาวิชาเดียว

5.6 หลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรสหวิทยาการ

6. สถานภาพของหลักสูตรและการพิจารณาเห็นชอบ/อนุมัติหลักสูตร

สถานภาพของการจัดทำหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางผังเมืองและสภาพแวดล้อม (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2557) ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุม ดังนี้

6.1 หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2557

6.2 เปิดสอนภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2557

6.3 คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา เห็นชอบให้นำเสนอต่อคณะกรรมการวิชาการ

ในการประชุมครั้งที่ 1/2557 วันที่ 7 มกราคม 2557

6.4 คณะกรรมการวิชาการ เห็นชอบให้นำเสนอต่อคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยฯ

ในการประชุมครั้งที่ 1/2557 วันที่ 15 มกราคม 2557

6.5 คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย เห็นชอบให้นำเสนอต่อสภามหาวิทยาลัยฯ

ในการประชุมครั้งที่ 3/2557 วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2557

6.6 สภามหาวิทยาลัยแม่โจ้ ให้ความเห็นชอบหลักสูตร

ในการประชุมครั้งที่ 3/2557 วันที่ 6 เมษายน 2557

7. ความพร้อมในการเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

หลักสูตรมีความพร้อมเผยแพร่คุณภาพและมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวางผังเมืองและสภาพแวดล้อม ในปีการศึกษา 2559

8. อาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา

8.1 นักผังเมือง ในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ทั้งในประเทศ และประเทศกลุ่มอาเซียน

8.2 นักวิเคราะห์โครงการและวางแผนในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ทั้งในประเทศ และประเทศกลุ่มอาเซียน

8.3 นักวิเคราะห์และประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ภาครัฐและเอกชน ทั้งในประเทศ และประเทศกลุ่มอาเซียน

8.4 อาจารย์ประจำในสถาบันอุดมศึกษา ในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ทั้งในประเทศ และประเทศกลุ่มอาเซียน

8.5 นักวิจัยด้านผังเมืองและสภาพแวดล้อมในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ทั้งในประเทศ และประเทศกลุ่มอาเซียน

8.6 นักวิชาการ ในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ทั้งในประเทศ และประเทศกลุ่มอาเซียน

9. ชื่อ ตำแหน่ง และคุณวุฒิการศึกษาของอาจารย์ประจำหลักสูตร / อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

ที่	ตำแหน่ง ทางวิชาการ	ชื่อ-สกุล	คุณวุฒิ	สาขาวิชา	สำเร็จ การศึกษาจาก	ปี พ.ศ.
1	รอง ศาสตราจารย์	นางสาวณัชชวิษญ์ ติกุล	วศ.ด.	การออกแบบและ ผลิตแบบบูรณา การ	มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอม เกล้าธนบุรี	2553
			คพ.ม.	เคหการ	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	2544
			คอ.บ.	สถาปัตยกรรม (เกียรตินิยม)	สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณ ทหารลาดกระบัง	2541
2	ผู้ช่วย ศาสตราจารย์	นางปรานอม ตันสุขานนท์*	Ph.D.	Architecture	University College London, UK.	2546
			ผ.ม.	การวางผังเมือง	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	2530
			สถ.บ.	สถาปัตยกรรม	มหาวิทยาลัย ศิลปากร	2523
3	ผู้ช่วย ศาสตราจารย์	นางลักษณ์ สัมมานิธิ*	ผ.ด.	การวางแผนภาค และเมือง	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	2555
			ผ.ม.	การวางผังเมือง	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	2538
			วท.บ.	ภูมิศาสตร์	มหาวิทยาลัยบูรพา	2533
4	อาจารย์	นางสาวปรัชมาศ ลัญชานนท์*	ผ.ด.	การวางแผนภาค และเมือง	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	2555
			ผ.ม.	การวางผังเมือง	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	2536
			วท.บ.	ภูมิศาสตร์	มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน	2532

ที่	ตำแหน่ง ทางวิชาการ	ชื่อ-สกุล	คุณวุฒิ	สาขาวิชา	สำเร็จ การศึกษาจาก	ปี พ.ศ.
5	อาจารย์	นายวิทยา ดวงธิดา	Doctor of Engineering	Science and Advanced Technology	Saga University, Japan	2557
			ผ.ม.	การวางผังชุมชน	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	2549
			ค.บ.	สถาปัตยกรรม (เกียรตินิยม อันดับ 2)	สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณ ทหารลาดกระบัง	2546
6	อาจารย์	นางสาว เกศสุดา สิทธิสันติกุล	Ph.D.	Environmental Management	Edith Cowan University Australia	2556
			วท.ม.	การจัดการ สิ่งแวดล้อม	สถาบันบัณฑิตพัฒน- บริหารศาสตร์	2542
			วท.บ.	การพยาบาล และผดุงครรภ์ เกียรตินิยม อันดับ 1	มหาวิทยาลัยพายัพ	2536

*อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

10. สถานที่จัดการเรียนการสอน

- 10.1 อาคารเรียนรวมต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยแม่โจ้
- 10.2 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยแม่โจ้

11. สถานการณ์ภายนอกหรือการพัฒนาที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนหลักสูตร

11.1 สถานการณ์หรือการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

สภาพแวดล้อมและสถานการณ์เปลี่ยนแปลงของภาวะแวดล้อมที่ส่งผลต่อการพัฒนาที่ประเทศไทยต้องเผชิญทั้งการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งในระดับโลกและภายในประเทศ อาทิ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก การปรับตัวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบหลายศูนย์กลาง รวมทั้งภูมิภาคเอเชียที่ทวีความสำคัญเพิ่มขึ้น การเข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุ ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของประเทศมีแนวโน้มเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนา ขณะที่ปัจจุบันสัดส่วนประชากรมากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรโลกอาศัยอยู่ในเขตเมือง โดยจากการประมาณขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ภายในปี ค.ศ. 2023 ประชากร 6 คน จากทุก 10 คน จะอาศัยอยู่ในเมือง และภายในปี ค.ศ.2050 สัดส่วนจะเพิ่มขึ้นเป็น 7 คน ในทุก 10 คน โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา

อย่างไรก็ตาม เมืองไม่สามารถเติบโตอย่างยั่งยืนได้ หากขาดพื้นที่รองรับการพัฒนาอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งเป็นแหล่งอาหารหลักของเมือง

อนึ่งศาสตร์ในสาขาการวางแผนภาคและเมือง เป็นแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและการวางผังพื้นที่ทั้งในระดับภูมิภาค เมือง และชุมชน ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การวางผัง และการจัดการเชิงพื้นที่ รวมถึงการวางแผนจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ที่คำนึงถึงดุลยภาพในด้านเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิต สอดคล้องกับแนวทางการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Growth) ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอกประเทศที่ปรับเปลี่ยน และนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคง ยั่งยืนอันเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลในปัจจุบัน

สำหรับในประเทศไทย สถานการณ์หรือการพัฒนาทางเศรษฐกิจของการประกอบวิชาชีพการวางแผนภาคและเมือง มีหน่วยงานรองรับสาขาวิชาชีพ คือ กรมโยธาธิการและผังเมือง สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด ที่รับผิดชอบในงานด้านการวางแผนภาคและเมือง ที่มีการถ่ายโอนพันธกิจการวางแผนภาคและเมืองสู่ท้องถิ่น ตามแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจในการวางแผนภาคและเมืองในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นงานใหม่ที่รองรับงานในสาขาวิชาชีพการวางแผนภาคและเมืองโดยตรง นอกจากนี้วิชาชีพทางด้านวางแผนภาคและเมืองยังเกี่ยวข้องกับงานวางแผนและวางผังสภาพแวดล้อม อาทิ งานด้านการวิเคราะห์และประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการที่ต้องการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา โดยคุณวุฒิในสาขาวิชาการวางแผนภาคและเมือง เป็นหนึ่งในบัญชีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาที่จะร่วมทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในประเภทโครงการ เชื้อเพลิงถ่านหิน อ่างเก็บน้ำ การชลประทาน โรงแรม อาคารขนาดใหญ่ การจัดสรรที่ดิน โรงพยาบาล อุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม และไฟฟ้าพลังความร้อน ตามกฎกระทรวงและประกาศ ตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติด้วย

ด้านสภาพแวดล้อมภูมิภาคของภาคเหนือโดยเฉพาะพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ยังมีคุณลักษณะของภูมินิเวศหลากหลายมิติที่เชื่อมโยงกันได้อย่างเป็นองค์รวม ได้แก่ 1) พื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ร่วมกันกับชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ พื้นที่ป่าต้นน้ำ และพื้นที่เกษตรกรรมโดยรอบที่เชื่อมโยงได้กับพื้นที่ชุมชนชนบทและชุมชนเมือง 2) ลักษณะสังคมวัฒนธรรมหลากหลายมิติของวิถีชีวิตผู้คนชาติพันธุ์ วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์รวมถึงมรดกวัฒนธรรม 3) เศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเองและส่งออกผลผลิตเกษตรกรรม ที่สอดคล้องกับฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสังคมวัฒนธรรมหลากหลายมิติ ส่งผลต่อเนื่องถึงการพัฒนารฐานเศรษฐกิจของภูมิภาค ที่เชื่อมโยงได้เป็นอย่างดีกับการท่องเที่ยวอย่างหลากหลาย และ 4) สิ่งแวดล้อมที่ต้องการการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรมนุษย์และสังคมวัฒนธรรม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมถึงการพัฒนาและอนุรักษ์ประวัติศาสตร์และมรดกวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะเป็นพลวัต (dynamic) ในมิติทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและประชากร รวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลจากปัจจัยภายนอกของสภาวะแวดล้อมโลก สถานการณ์หรือการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ภูมิภาคของภาคเหนือ อาทิ ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การลดลงของพื้นที่ป่า

ปัญหาจากการพัฒนาเมืองและการขยายตัวของชุมชนเมืองรูก้าพื้นที่เกษตรกรรม ปัญหาการพัฒนาและการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาความขัดแย้งและการมีส่วนร่วม รวมถึงปัญหาจากภัยธรรมชาติ อันเป็นประเด็นปัญหาในคุณลักษณะเฉพาะตัวของพื้นที่ภาคเหนือที่มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ อย่างสิ้นเชิง

11.2 สถานการณ์หรือการพัฒนาทางสังคม และวัฒนธรรม

เนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ การให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีในการกำหนดรูปแบบการพัฒนา ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งที่ใกล้ตัวและไกลตัวทางสังคมและวัฒนธรรม ของการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง โอกาสการเข้าถึงทรัพยากรเป็นปัญหาของการพัฒนาประเทศ ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของประเทศมีแนวโน้มเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง สภาพแวดล้อมชุมชนเมืองที่แออัด การลดลงของพื้นที่สีเขียวและพื้นที่เกษตรกรรมที่ส่งผลถึงฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความเหลื่อมล้ำทางด้านสังคมเมืองและสังคมชนบท ความเหลื่อมล้ำของรายได้ การเข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุ รวมถึงการเข้าถึงบริการพื้นฐานที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต สังคมและสุขภาวะของประชาชน วิชาชีพการวางแผนภาคและเมืองจึงมีบทบาทสำคัญในการค้นหาทางออกเพื่อสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น ในการวางแผนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่สอดคล้องกับคุณค่า ลักษณะสังคมและวัฒนธรรมและสิทธิการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่ผู้คนส่วนใหญ่ของสังคม ลดการทำลายล้างทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นเงื่อนไขของการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่ยั่งยืน รวมทั้งการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อรองรับวิถีชีวิตสังคมและวัฒนธรรม ท้องถิ่นมากกว่านำมาใช้เพื่อกำหนดรูปแบบการพัฒนาของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่สภาพแวดล้อมและสุขภาวะที่ยั่งยืนของเมือง ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่สังคมวัฒนธรรมมนุษย์และธรรมชาติสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุล

เช่นเดียวกันสภาพการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ อันเป็นบริบทที่ชัดเจนของท้องถิ่นภาคเหนือ ซึ่งเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ยังเป็นโอกาสที่จะเน้นให้เกิดการฝึกฝนของบัณฑิตในอันที่จะได้รับประสบการณ์ตรงจากบริบทสังคมวัฒนธรรมในภูมิภาคแวดล้อมโดยรอบ นับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้มหาบัณฑิตทางการวางแผนภาคและเมืองจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จะเป็นมหาบัณฑิตที่มีความสามารถเฉพาะตัวที่โดดเด่นมีเอกลักษณ์ในตลาดวิชาชีพ และเป็นหนึ่งในผู้นำนักปฏิบัติวิชาชีพด้านการวางแผนเมืองและสภาพแวดล้อมในอนาคต

12. ผลกระทบจาก ข้อ 11.1 และ 11.2 ต่อการพัฒนาหลักสูตรและความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัย

12.1 การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต เป็นหลักสูตรภายใต้แนวการเรียนการสอนแบบสหศาสตร์ (Interdisciplinary) ในแนวกระแสหลักของการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ที่ต้องการบูรณาการหลายศาสตร์เข้าด้วยกัน ด้วยคุณสมบัติพื้นฐาน 4 ประการของวิชาชีพ ได้แก่ จรรยาบรรณ (Moral) ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และประสบการณ์ (Experience) ในระดับนานาชาติมีการรับรองวิชาชีพการวางแผนภาคและเมือง โดยองค์กรกลางที่ทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดมาตรฐานและให้การรับรองสถาบันหรือหลักสูตรการศึกษาทางการวางแผน

ภาคและเมือง (Planning Accreditation Board) อาทิ ผู้กำหนดมาตรฐานและให้การรับรองสถาบัน หรือหลักสูตรการศึกษาทางการวางแผนภาคและเมือง ในสหราชอาณาจักร (United Kingdom) มีหน่วยงาน RTPI หรือ Royal Town Planning Institute ซึ่งมีเครือข่ายในภาคพื้นยุโรป ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสิงคโปร์ ในสหรัฐอเมริกา มีหน่วยงาน PAB หรือ Planning Accreditation Board และมีหน่วยงานองค์กรกลางที่ทำหน้าที่ในการรับรองตัวบุคคลของนักวางแผน ภาคและเมืองในการประกอบวิชาชีพ โดยสถาบันเพื่อการรับรองวิชาชีพนักวางแผนภาคและเมือง (Institute of Certified Planner) ได้แก่ สหราชอาณาจักร มีหน่วยงาน APC หรือ Assessment of Professional Competence สหรัฐอเมริกามี APS หรือ American Planning Association ทำหน้าที่ประสานประโยชน์ จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่นักวางแผนภาคและเมือง และ AICP หรือ The American Institute of Certified Planner เป็นสถาบันวิชาชีพในการสอบใบประกอบวิชาชีพด้านการวางแผนภาคและเมือง รวมถึงในระดับนานาชาติได้กำหนดให้วันที่ 8 พฤศจิกายน ของทุกปีเป็น วันผังเมืองโลก สำหรับในประเทศไทยมีหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สมาคมนักผังเมืองไทย หรือ TCPS (Thai City Planners Society) และสมาคมการผังเมืองไทย หรือ ATP (The Association for Town Planning) เป็นหน่วยงานดำเนินการด้านวิชาการและการควบคุมทางด้านวิชาชีพ รวมถึงให้การรองรับสถาบันที่มีหลักสูตรการเรียนการสอนด้านการวางแผนภาคและเมือง

การผลิตมหาบัณฑิตหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางผังเมืองและสภาพแวดล้อม ยังเป็นการตอบสนองต่อนโยบายพื้นฐานของประเทศ ซึ่งสานต่อมาจาก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ว่าด้วยการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่พึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่น โดยเฉพาะในด้านการวางและจัดทำผังเมืองรวม และการวางและจัดทำผังชุมชน ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น ระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ตลอดจนทั้งโครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน รวมถึงการผลิตผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในสาขาวิชาการวางผังเมืองและสภาพแวดล้อม ในงานวิเคราะห์และประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ แม้การผลิตมหาบัณฑิตด้านการวางแผนภาคและเมืองในปัจจุบันของประเทศไทย จะมีมาเป็นเวลากว่า 38 ปี ในสถาบันหลักในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคบางแห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีมหาบัณฑิตสาขาวิชาการวางแผนภาคและเมืองสำเร็จการศึกษาโดยเฉลี่ยต่อปีประมาณ 25-30 คนต่อปี แต่ยังไม่เคยมีการเปิดการเรียนการสอนหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางผังเมืองและสภาพแวดล้อมในภูมิภาคของภาคเหนือมาก่อนหน้านี้แต่ประการใด

หลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางผังเมืองและสภาพแวดล้อม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จึงเป็นโอกาสสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรขึ้นเป็นแห่งแรกในภูมิภาคของภาคเหนือ ที่มุ่งเน้นการผลิตมหาบัณฑิตด้านการวางแผนภาคและเมือง ให้เป็นนักปฏิบัติที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาการวางผังเมืองและสภาพแวดล้อม การจัดการโครงการที่เกี่ยวข้อง (project manager) รวมถึงเป็นผู้ขับเคลื่อน

(mediator) ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางโดยเฉพาะในบริบทแวดล้อมพื้นที่ภูมิภาคภาคเหนือ เพื่อรับใช้ท้องถิ่น ภูมิภาค และประเทศชาติ ด้วยหลักปรัชญาที่มุ่งเน้นกระบวนการวางแผนภาคและเมือง ร่วมกับองค์ความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมและศาสตร์ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการ ที่รองรับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นพลวัตสู่จุดมุ่งหมายของการเติบโตในแนวทางนิเวศสีเขียวอย่างชาญฉลาดและยั่งยืนของภูมิภาคท้องถิ่นและชุมชนเมืองของภาคเหนือ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมืองทั้งทางด้านการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินและที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาเมืองและสภาพแวดล้อมเมืองในอนาคต ที่คำนึงถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสวยงาม การใช้ประโยชน์ทรัพย์สิน ความปลอดภัย สวัสดิภาพสังคม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่ที่มีคุณค่าทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี

การพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรยังมีความสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพการวางแผนภาคและเมืองขององค์กรวิชาชีพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานหลักสูตรและการเรียนการสอน การประกอบวิชาชีพทางด้านการวางแผนภาคและเมือง การประกอบวิชาชีพทางด้านการวิเคราะห์และประเมินสิ่งแวดล้อม รวมถึงหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาชีพ โดยหลักสูตรมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตมหาบัณฑิตนักปฏิบัติวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญทั้งทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติทางด้านการวางแผนภาคและเมือง ด้วยการสร้างสรรค์และประยุกต์ใช้องค์ความรู้ รวมถึงวิทยาการสมัยใหม่ ในการวางแผนเมืองและสภาพแวดล้อมอย่างยั่งยืน ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตอย่างบูรณาการ ที่ตระหนักถึงความเชื่อมโยงระหว่างกันของถิ่นฐานท้องถิ่น (local settings) สังคม-วัฒนธรรมหลากหลายมิติ (socio-cultural multiplicity) เศรษฐกิจสีเขียว (green economy) และสิ่งแวดล้อมยั่งยืน (sustainable environment) คำนึงถึงความสอดคล้องกับสถานการณ์ภายนอกของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมดังกล่าวมาแล้วข้างต้น รวมถึงจุดแข็งเชิงพื้นที่ของบริบททางกายภาพของเมืองหลักในภูมิภาคของภาคเหนือ ที่มีที่ตั้งใกล้ชิดชุมชนเมืองที่เชื่อมโยงได้กับชุมชนท้องถิ่นพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่นิเวศแวดล้อมทางธรรมชาติ มีฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นศักยภาพของโอกาส และตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในการก้าวสู่การเป็น มหาวิทยาลัยสีเขียว และมหาวิทยาลัยเชิงนิเวศ เพื่อสังคมชุมชนยั่งยืน

12.2 ความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัย

การพัฒนาหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนเมืองและสภาพแวดล้อม คำนึงถึงความสอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ 5 ด้าน คือ 1) ด้านการผลิตบัณฑิต 2) ด้านการพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ 3) ด้านการเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้เชิงบูรณาการอย่างยั่งยืนของคนทุกระดับ 4) เป็นศูนย์กลางของการศึกษาที่มีความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันและองค์กรด้านการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ และ 5) ด้านความสามารถในการพึ่งตนเองทั้งด้านงบประมาณและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล และมีความโปร่งใส โดยมีจุดเด่นของหลักสูตรมุ่งเน้นสู่ความเป็นสีเขียว (green position หรือ green planning) ของการผังเมืองเชิงนิเวศ (Eco City Planning) ในการบูรณาการองค์ความรู้ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิต เน้นเนื้อหาการเรียนการสอนเชิงพื้นที่ (space) อย่างเข้มข้นและ

เชื่อมโยงได้กับศาสตร์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ที่ตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในการก้าวสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว และมหาวิทยาลัยเชิงนิเวศ เพื่อสังคมชุมชนยั่งยืน

13. ความสัมพันธ์กับหลักสูตรอื่นที่เปิดสอนในคณะ/ภาควิชาอื่นของมหาวิทยาลัย

13.1 กลุ่มวิชา/รายวิชาในหลักสูตรที่เปิดสอนโดยคณะ/ภาควิชา/หลักสูตรอื่น

- ผส 642 การอนุรักษ์เมือง 3 (3-0-6) หน่วยกิต
- ผส 651 พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อมชุมชนเมือง 3 (3-0-6) หน่วยกิต
- ผส 661 เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม 3 (3-0-6) หน่วยกิต
- ศย 552 การวิเคราะห์เศรษฐกิจ ชุมชนและการจัดการความขัดแย้ง 3 (2-2-5) หน่วยกิต

13.2 รายวิชาในหลักสูตรที่เปิดสอนให้ภาควิชา/หลักสูตรอื่นต้องมาเรียน

การพิจารณาให้นักศึกษาคณะอื่นมาเรียนกลุ่มวิชา/รายวิชาในหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางผังเมืองและสภาพแวดล้อม ทั้งนี้ให้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของอาจารย์ประจำหลักสูตรฯ

13.3 การบริหารจัดการ

1) มีการประชุมหารือระหว่างอาจารย์ประจำหลักสูตรและผู้สอนในกลุ่มวิชา/รายวิชาในหลักสูตรที่เปิดสอนในคณะ/ภาควิชา/หลักสูตรอื่น เพื่อให้ได้เนื้อหาความรู้และทักษะที่ตรงตามความต้องการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2) ให้มีผู้ประสานงานรายวิชาทุกรายวิชา เพื่อทำหน้าที่ประสานงานกับอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดของรายวิชา การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล